

УДК 050.48Радянський Львів"1945/1951"(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2021.6(299).45-50

Лариса Дояр,

кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник Державного архіву друку
Книжкової палати України,
e-mail: arkhiv@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0789-2462>

Журнал "Радянський Львів" (1945—1951): роль регіональної періодики УРСР у розвитку українознавства

У статті порушено проблему періодичних видань, що виходили в Українській Радянській Соціалістичній Республіці в перші роки після закінчення Другої світової війни. Предметом дослідження став регіональний громадсько-політичний і літературно-мистецький журнал "Радянський Львів", що виходив друком упродовж шести років — від 1945 до 1951-го. Часопис Львівського осередку Спілки радянських письменників України став гідним продовженням довоєнних видань західноукраїнського регіону, а саме: галицького журналу "Література та мистецтво" (за редактування Олекси Десняка) та альманаху "Радянська Буковина" (за редактування О. Кобилянської). Вихід "Радянського Львова" збігся в часі із заснуванням часопису "Радянське Закарпаття". Загалом, зазначені видання виконували важливу ідеологічну роль і слугували дієвим механізмом проведення радянської приєднаних до УРСР західноукраїнських земель. Відповідно до функціонального призначення часописи перетворилися на потужне знаряддя комуністичної пропаганди та агітації. Тож не дивно, що до складу редакційної колегії журналу "Радянський Львів" входили не тільки очільники місцевої компартійної влади (зокрема, секретар Львівського обкому КП(б)У з пропаганди та агітації І. Мазепа), а й представники найвищих кіл ідеологічно вмотивованих українських літераторів (як-от один зі співавторів Державного гімну УРСР "Живи Україно, прекрасна і сильна" М. Бажан). Водночас на тлі пропагандистського спрямування журнал доволі наполегливо просував публікації українознавчого характеру, у тому числі й наукового, чому, безумовно, сприяла присутність у складі редакційної колегії відомого українського радянського літературознавця, академіка АН УРСР М. Возняка. На підставі проведеного контент-аналізу авторка дійшла висновку, що журнал "Радянський Львів" був одним з осередків республіканського франкознавства та майданчиком для популяризації найкращих зразків української літературної класики.

Ключові слова: журнал; "Радянський Львів"; альманах; примірник; редакційна колегія; українознавчий контент

Постановка проблеми. Українська періодика має поважний, щонайменше двохсотлітній, вік, через що дослідження її контенту не втрачає актуальності. Найвагомим, на наш погляд, залишається радянський період української періодики, що вирізняється не лише контраверсійними щодо сьогодення думками, а й високим рівнем викладу матеріалу. Серед видань зазначеного хронологічного проміжку особливо цікавими є часописи, що виходили у світ нетривалий період, оскільки або зникли назавжди, або ставали фундаментом для заснування довгострокових видань. Саме до цієї категорії належить журнал "Радянський Львів", який через шість років випуску було реорганізовано у широковідоме видання "Жовтень".

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Порушена тема має доволі вузьке коло дослідників. Поміж сучасних науковців, які ґрунтовно вивчали зміст журналу "Радянський Львів", виокремимо лише В. Передирій, яка зосередила увагу на історії видання та аналізувала проблему боротьби з "українським буржуазним націоналізмом", що висвітлювалася на шпальтах часопису [34, с. 84—101].

Спираючись на здобутки попередниці, авторка вважає метою пропонованої розвідки проведення контент-аналізу тих публікацій "Радянського Львова", що мають виразне українознавче спрямування й можуть бути затребуваними суспільством декомунізованої України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Воз'єднання західноукраїнських земель із Великою Україною, що відбулося у 1939—1940 рр., супроводжувалося активною ідеологічною підтримкою з боку тогочасної періодики. У порадянщеній Галичині з цією метою виходив часопис Олекси Десняка "Література і мистецтво", а в Буковині — журнал "Радянська Буковина" за редактування О. Кобилянської. Приєднане 1945 р. Закарпаття, відповідно, розпочало читати літературний альманах "Радянське Закарпаття". Ці видання просякнуті духом радості та безмежної вдячності СРСР. Чи були ці почуття щирими? Авжеж, адже про життя у спільній державі мріяло не одне покоління західняків. Чи влаштувала радянська влада місцеве населення? Здебільшого так, адже розпочалася тотальна українізація колонізованої та румунізованої територій, було націоналізовано банки й підприємства, що належали іноземним визискувачам України, ліквідовано їхні великі земельні латифундії, місцеве населення забуло про безробіття, дістало змогу отримувати безоплатне медичне обслуговування й здобувати освіту рідною мовою в безоплатних навчальних закладах. По суті, зреалізувалася вироблена І. Франком марксистська "формула щастя" українського народу: соціалістичний устрій в об'єднаній Україні. Зрозуміло, що переслідування національного руху й утиск приватної власності викликали обурення, спротив і супроводжувалися торемними ув'язненнями, вилученням майна та депортаціями щонай-

менше 10% тогочасних жителів Західної України, але радянська влада ще від початку встановлення не приховувала, що насамперед відстоює інтереси пролетарсько-селянської бідноти. Готуючись до неминучого соціального конфлікту й розуміючи, що на теренах Західної України він особливо загострений національними питаннями, більшовики відразу зосередилися на проведенні широкомасштабної українізації. Нарешті, за кілька століть іноземного панування, Львівський університет замість імені польського короля Яна-Казимира отримав ім'я Івана Франка (1894 р. граф Бадені не дозволив письменнику посісти вакантне місце завідувача кафедри руської словесності, тож урочисте (на жаль, посмертне) входження видатного діяча української культури у Львівський університет 8 січня 1940 р. забезпечила саме радянська влада). У 1956 р. святом для кожного українця ім'ям було названо й відомий Львівський державний театр опери та балету (наразі має ім'я славетної української співачки С. Крушельницької).

Вторгнення вермахту на територію СРСР 22 червня 1941 р. зупинило процес радянізації Західної України. Однак після закінчення фашистської окупації (29 березня 1944 р. Радянська армія увійшла в Чернівці, 27 липня 1944 р. — у Львів, 27 жовтня 1944 р. — в Ужгород) його було поновлено.

Варто зазначити, що, як і в довоєнні часи, повоєнна радянізація Західної України активно спиралася на засоби масової інформації, зокрема друковане слово, про що переконливо свідчить тогочасна періодика. Серед регіональних видань передусім виокремимо щомісячник "Радянський Львів", який видавала місцева організація Спілки радянських письменників України. Журнал виходив накладом у 5 тис. примірників і коштував 5 крб. Друк здійснювало львівське видавництво "Вільна Україна" за адресою вул. Підвальна, 3, де працювала й редакція. Після виходу 1945 р. серпнево-вересневого номера було відкрито передплату на друге півріччя 1945 р. За оголошеними умовами, передбачалася передплата на 3 або 6 місяців, вартість якої, відповідно, становила 15 і 30 крб. Передплату приймали відділення "Союздруку" та поштові установи на місцях.

Перший номер часопису вийшов у липні 1945 р. і розпочинався з віроповідданого колективного листа на ім'я генераліссимуса Сталіна [8, с. 3—8]. Лист обговорювали на зборах робітників, селян та інтелігенції міст і сіл Львівської області, звернення підписали 349 405 осіб (!) [8, с. 8].

До редакційної колегії журналу впродовж 1945—1946 рр. входило сім осіб, а саме: М. Бажан, М. Возняк, Ірина Вільде, Я. Галан, П. Козланюк, Г. Ломов, І. Мазепа. Функції відповідального редактора виконував видатний український поет, врятований від репресій самим Сталіним і нагороджений 1939 р. орденом Леніна за переклад українською мовою поеми Ш. Руставелі "Витязь у тигровій шкурі", лауреат Сталінських премій 1946 і 1949 рр., співавтор Гімну УРСР "Живи, Україно, прекрасна і сильна" Микола Платонович Бажан (1904—1983). Заступником відпо-

відального редактора був відомий західноукраїнський письменник, голова львівської організації Спілки радянських письменників України Петро Степанович Козланюк (1904—1965). Ідеологічну цноту часопису пильнував Іван Ілліч Мазепа (1906—1974), який, за іронією долі, маючи таке не прийнятне для радянської влади прізвище та ім'я, на час заснування журналу "Радянський Львів" працював секретарем Львівського обкому КП(б)У з пропаганди та агітації, а на момент перейменування часопису на "Жовтень" у лютому 1951 р. став міністром кінематографії Української РСР. Представником Львівського обкому КП(б)У в редакції журналу був і Григорій Іванович Ломов. Науковий напрям діяльності часопису забезпечував видатний український учений, літературознавець і фольклорист, від 1944 р. — завідувач кафедри української літератури Львівського державного університету імені Івана Франка, дійсний член Академії наук УРСР Михайло Степанович Возняк (1881—1954). Втіленням інтелігентної складової української літератури поміж видавців "Радянського Львова" стала знана українська письменниця Ірина Вільде (Дарина Дмитрівна Макогон) (1907—1982) (організація ЮНЕСКО внесла її ім'я до списку визначних людей ХХ ст. і другого тисячоліття). Ударною ідеологічною силою редакції був нині декомунізований український радянський письменник і публіцист, автор резонансного сатиричного памфлету "Плюю на Папу" Ярослав Олександрович Галан (1902—1949). Перебуваючи в ранзі спеціального кореспондента газети "Радянська Україна" на Нюрнберзькому процесі над нацистськими злочинцями (1945—1946), Я. Галан уособлював найвиразнішого борця проти ОУН-УПА. 24 жовтня 1949 р. його було вбито з особливою жорстокістю, і сучасні історики не можуть дійти остаточної згоди щодо загибелі письменника: чи став він жертвою теракту націоналістичного підпілля, чи його смерть лежить на совісті радянських спецслужб.

Від січня 1947 р. склад редколегії "Радянського Львова" докорінно змінився. Відповідальним редактором до вересня 1948 р. був П. Козланюк, а його підлеглими — Б. Буряк, Ірина Вільде, Я. Галан, П. Йова, М. Пархоменко, А. Шмигельський. У жовтні 1948 р. посаду відповідального редактора посів М. Пархоменко, проте склад редакції не змінився.

Журнал "Радянський Львів" прожив недовге, але яскраве життя (1945—1951 рр.). На його фундаменті зріс популярний часопис "Жовтень" (1951—1989 рр.), а від 1990 р. видавався літературно-мистецький і громадсько-політичний щомісячник "Дзвін", що виходить дотепер.

Редакційна політика часопису "Радянський Львів" загалом не мала жодних принципових відмінностей від видань, що друкувалися в УРСР і СРСР у перше повоєнне п'ятиріччя. Як і скрізь, на його сторінках оприлюднювали тогочасні драконівські постанови щодо окремих журналів, мистецьких творів і діячів. Ідеологічний апарат КП(б)У вимагав від авторів дотримуватися ідейної чистоти, і редакція працювала з огляду на це завдання. Водночас в діяльності часо-

пису виразні певні нюанси. Зокрема, впадає в око майже цілковите замовчування постаті Т. Шевченка: за шість років виходу у світ журнал розмістив лише три публікації (дві статті й перекладений із російської вірш М. Некрасова), присвячені Кобзареві. І це при тому, що головним напрямом діяльності щомісячника, вочевидь, стало поширення інформації українознавчого змісту: "Радянський Львів" послідовно й наполегливо оспівував видатного земляка — галичанина Івана Яковича Франка (1856—1916), який, без перебільшення, був культовою фігурою цього видання та справжнім уособленням його українознавчого контенту.

На сторінках часопису не припинялися дослідження особистості й творчого доробку видатного громадсько-політичного та культурного діяча. У серпнево-вересневому номері за 1945 р. було надруковано наукову розвідку академіка М. Возняка "До історії тексту "Украдене щастя" Франка" [7, с. 46—57], у жовтневому — дослідження Д. Лукіяновича про політичну діяльність поета і прозаїка "Мандрівка Івана Франка по львівських квартирах" [26, с. 54—58]. Франкознавство "Радянського Львова" за 1946 р. було репрезентовано публікаціями І. Романченка "Іван Франко і баденівські вибори" [37, с. 56—60], О. Мороза "І. Франко — збирач життєвої мудрості" [28, с. 57—60], М. Пархоменка "Горький і Франко" [30, с. 49—56], О. Баленка "Книжка про І. Франка" [2, с. 74—75]. Загалом, на честь 90-ї річниці від дня народження письменникові присвятили весь серпнево-вересневий номер за 1946 р. [35]: було розміщено його олівцевий портрет [35, с. 1], вірші А. Шмигельського "Слово до Івана Франка" [35, с. 24—25] та О. Ющенко "Будинок поета" [35, с. 69], статтю П. Козланюка "Іван Франко" [35, с. 55—62], меморат М. Яцківа "Мої зустрічі з Каменярем (спогади про І. Франка)" [35, с. 63—68], критичний огляд Я. Яреми "Твори І. Франка в російських перекладах" [35, с. 70—74]. Річний зшиток "Радянського Львова" за 1947 р. також пропонував різноформатний контент із франкознавства: до першого номера увійшов критичний огляд Ф. Науменка на книгу "Іван Франко про народну освіту" [29, с. 74—75]; у п'ятому числі було надруковано уривки з неопублікованої поеми І. Франка "Снігова казка" [51, с. 53—55] та пісню Я. Ярославенка, написану на слова вірша "Товаришам з тюрми" [53, с. 72—73]; до восьмого номера потрапив вірш грузинського поета Сандро Еулі "Іван Франко" в перекладі О. Новицького [16, с. 53] та стаття І. Франка, присвячена робітничому страйкові у Львові 2 червня 1902 р. [50, с. 50—52]; завершальне, 12, число прикрашала стаття "Улюблені пісні Івана Франка", що містила аналіз однойменної монографії Ф. Колесси [13, с. 69—71]. Упродовж 1948 р. на сторінках "Радянського Львова" було надруковано чотири ґрунтовні розвідки, присвячені Каменяреві [1, с. 72—74; 22, с. 72—76; 31, с. 50—59; 32, с. 59—63]; темою для обговорення трьох із них стали його політичні, наукові, літературні та мистецькі зв'язки з Росією. Зокрема, І. Айзеншток дослідив питання про ставлення Російської академії наук до українського письменника [1, с. 72—74], а М. Пархоменко — його

російськомовні переклади [32, с. 59—63] та поширення франкознавства на сторінках російської преси [31, с. 50—59]. У п'ятому номері за 1950 р. надруковано вірш В. Сосюри "Іванові Франкові" [43, с. 3] та колективне дослідження, присвячене раніше невідомим документам про громадсько-політичну діяльність письменника [42, с. 55—57]. До восьмого числа увійшла стаття І. Кияшко "До питання про революційно-демократичні традиції Івана Франка" [17, с. 70—74].

На сторінках часопису "Радянський Львів" доволі широко репрезентовано ім'я видатної діячки української культури Лесі Українки (1871—1913). Дослідниця М. Деркач, яка 1945 р. підготувала до друку збірку невідомих читачу поетичних рукописів письменниці, розмістила на шпальтах часопису її "Якутську поему" [49, с. 31—32]. Авторка зазначала, що рукопис поєми був написаний "олівцем на 11 сторінках чвертки паперу" і мав дату: "Тифліс, 20.IV.1904 року" [14, с. 30]. Поетесу, зауважувала дослідниця, приваблював цей північний народ, адже він, як і Леся, найбільшим скарбом вважав рідний край із його полярним саявом і довгими зимовими ночами. Як наголошувала М. Деркач, багатющий архів письменниці врятувала від загибелі й подарувала бібліотеці Наукового товариства ім. Шевченка у Львові Лесина сестра Ольга Петрівна Кривинюк [14, с. 30]. До 75-річчя від дня народження Лесі Українки редакція опублікувала статтю-присвяту М. Рудницького [40, с. 56—60] та її ліричний вірш із недрукованих поезій "Уста говорять: «Він на віки згинув»" [48, с. 60].

Значну увагу "Радянський Львів" приділив постаті видатного українського письменника Василя Семеновича Стефаніка (1871—1936). Учасник гуртка "Покутська трійця" (Леся Мартович — Марко Черемшина — Василь Стефанік), член Русько-української радикальної партії (РУРП), заснованої І. Франком та М. Павликом 1890 р., письменник став потужною політичною фігурою своєї доби. На сторінках часопису було надруковано поемою І. Цинковського "Василь Стефанік", написану навесні 1945 р. у Снятині — Києві [52, с. 36—37]. Автор називав героя твору "апостолом", який мусив виконати свою місію — будити народ на боротьбу за волю: "Хай летять к схід сонцю голуби, хай впадуть грудьми на Придніпров'ю, хоч кусочок волі принесуть..." [52, с. 36]. До 75-річчя від дня народження В. Стефаніка в журналі надруковано розвідку М. Рудницького [41, с. 43—48], а до 10-х роковин із дня смерті — редакторську статтю [44, с. 59—60] та спогади М. Рудницького про приїзд літератора до Львова 1926 р. [39, с. 61—65]. Автор пригадував, як під час святкування 55-річного ювілею 26 грудня 1926 р. В. Стефанік закликав друзів "через Збруч подати руку радянським письменникам" [39, с. 65]. Аналізу його новел присвятив статтю М. Масютко [27, с. 53—59]. На шпальтах часопису побачили світ статті "Стефанік російською мовою" [11, с. 70—71], "Василь Стефанік і російська література" [46, с. 62—65]. Член редколегії М. Пархоменко підготував до друку маловідомий епістолярій митця, датований 1895—1897 рр. [25, с. 57—65].

Дописувачі журналу цікавилися й іншими значущими постатями. Так, І. Романченко оприлюднив статтю, присвячену Маркові Черемшині [38, с. с. 64—66], а О. Бузинник розповів про музей письменника на його батьківщині у Снятині [3, с. 63—66]. В. Лесин подав велику розвідку про Л. Мартовича [23, с. 63—73]. Про останні роки життя Марка Вовчка розповів Г. Булатов [4, с. 73—74]. Дослідник О. Горячкін надрукував архівні документи, що стосувалися Ю. Федьковича [10, с. 71—72] та О. Кобилянської [9, с. 66—68], завдяки чому читачі дізналися про невідомі подробиці їхнього життя. У першій публікації О. Горячкіна йшлося про участь матері та брата Ю. Федьковича у повстанні під проводом Л. Кобилиці 1848 р., а документи стосовно О. Кобилянської висвітлювали її поневірвання під румунською окупацією 1941—1942 рр. Дослідник І. Романченко розповів про дружні стосунки між Максимом Горьким і М. Коцюбинським [36, с. 42].

У журналі було вміщено неопублікований раніше лист українського письменника, написаний до Горького в київській університетській клініці та датований 29 грудня 1912 р. [19, с. 43]. Виходячи з тексту, М. Коцюбинський дуже сумував за островом Капрі й просив Максима Горького передати від нього палкий привіт І. Буніну.

Вагому роль у збереженні українознавчого контенту відіграли статті видатного українського історика, на той момент професора, а згодом академіка АН УРСР І. Крип'якевича, присвячені історії старовинного Львова [21, с. 56—60] і торговельним зв'язкам XVI—XVII ст. між Західною Україною та Росією [20, с. 68—71]; наукова розвідка дійсного члена АН УРСР Ф. Колесси "Народно-пісенні мелодії українського Закарпаття" [18, с. 64—73]; дослідження О. Степанів "Архітектурне обличчя Львова" [45, с. 59—61]; публікація О. Дей, в якій розглянуто коломийки [12, с. 71—76]; критичний аналіз нового історичного твору про Данила Галицького, проведений М. Пархоменком [33, с. 74—75]; розвідка В. Лесина щодо впливу творчості Т. Шевченка на розвиток української радянської поезії [24, с. 60—67] та інші.

Виразним українознавчим змістом позначено твори, автори яких оспівували народного месника, ватажка опришківського руху О. Довбуша. На сторінках журналу було надруковано довбушівські коломийки [15, с. 64], "Пісню про Довбуша" Я. Ярославенка [54, с. 63], першу книгу з трилогії про Гуцульщину "На високій полонині" польського письменника С. Вінченза [6, с. 26—41; 32—47; 36—47; 38—47; 42—55].

На шпальтах повоєнного часопису "Радянський Львів" друкували різножанрові твори Ірини Вільде, зокрема "Сестри Річинські", "Три вузли", "Ольга Борисюкова", "Кури", "Яблуні зацвіли вдруге", "Рідне місто". В останньому письменниці з болем згадувала, як польські урядовці-пілсудчики, принижуючи українську мову, говорили, що вони "по хінську не розумем" (тобто китайською не розуміють) [5, с. 7].

У журналі було посмертно оприлюднено творчу спадщину західноукраїнських письменників Степана Тудора та О. Гаврилюка, які разом зі своїми друзями одночасно загинули під час бомбардування Львова німецькою авіацією 22 червня 1941 р.

Редакційна колегія часопису "Радянський Львів" підтримувала дружні стосунки з українськими діаспорами США та Канади, наприклад, на його шпальтах друкували твори тогочасного симпатика СРСР, соціаліста за духом, закордонного українського поета М. Тарновського [47, с. 23—25], який у 1950-х рр. очолював Лігу американських українців.

Висновки. Отже, попри короткий період виходу у світ — від липня 1945 р. до лютого 1951 р., журнал "Радянський Львів" вирізнявся потужним змістом (літературно-мистецьким, науковим, публіцистичним тощо). Проведений авторкою контент-аналіз дає підстави для висновків, що складником процесу радянізації Західної України залишалася й запроваджена у цьому регіоні з довоєнних часів українізація, адже часопис став справжньою скарбницею для накопичення дотепер вживаного українознавчого контенту. Першорядну роль у цьому процесі відіграло франкознавство. Вважаємо, що журнал "Радянський Львів" має серйозний дослідницький потенціал для сучасних пошуковців у історичній і видавничій галузях.

Список використаних літератури та джерел

1. *Айзеншток І.* Російська Академія Наук та Іван Франко / І. Айзеншток // Радянський Львів. — 1948. — № 2. — С. 72—74.
2. *Баленко О.* Книжка про І. Франка (аналіз книги М. Возняка "Титан праці") / О. Баленко // Радянський Львів. — 1946. — № 11—12. — С. 74—75.
3. *Бузинник О.* Музей співця гуцульського села / О. Бузинник // Радянський Львів. — 1950. — № 10. — С. 63—66.
4. *Булатов Г.* Останні роки Марка Вовчка / Г. Булатов // Радянський Львів. — 1948. — № 6. — С. 73—74.
5. *Вільде І.* Рідне місто / І. Вільде // Радянський Львів. — 1945. — № 2—3. — С. 6—7.
6. *Вінченз С.* На високій полонині (переклад з польської П. Козланюка) / С. Вінченз // Радянський Львів. — 1946. — № 1. — С. 42—55; № 2—3. — С. 36—47; № 4. — С. 32—47; № 5—6. — С. 26—41; № 7. — С. 38—47.
7. *Возняк М.* До історії тексту "Украдене щастя" Франка / М. Возняк // Радянський Львів. — 1945. — № 2—3. — С. 46—57.
8. *Генералісимуму Радянського Союзу товаришеві Сталіну.* Лист робітників, селян та інтелігенції Львівської області // Радянський Львів. — 1945. — № 1. — С. 3—8.
9. *Горячкін О.* Нові документи про О. Кобилянську / О. Горячкін // Радянський Львів. — 1947. — № 12. — С. 66—68.
10. *Горячкін О.* Цікаві документи про Ю. Федьковича / О. Горячкін // Радянський Львів. — 1950. — № 2. — С. 71—72.
11. *Грінкевич І.* Стефанік російською мовою / І. Грінкевич // Радянський Львів. — 1947. — № 5. — С. 70—71.
12. *Дей О.* Нові коломийки / О. Дей // Радянський Львів. — 1947. — № 7. — С. 71—76.
13. *Дей О.* Улюблені пісні Івана Франка / О. Дей // Радянський Львів. — 1947. — № 12. — С. 69—71.
14. *Деркач М.* Недрукована поема Лесі Українки з життя якутів / М. Деркач // Радянський Львів. — 1945. — № 5—6. — С. 30.
15. *Довбушівські коломийки* // Радянський Львів. — 1945. — № 5—6. — С. 64.

16. *Еулі С.* Іван Франко / С. Еулі // Радянський Львів. — 1947. — № 8. — С. 53.
17. *Кияшко І.* До питання про революційно-демократичні традиції Івана Франка / І. Кияшко // Радянський Львів. — 1950. — № 8. — С. 70—74.
18. *Колеса Ф.* Народно-пісенні мелодії українського Закарпаття / Ф. Колеса // Радянський Львів. — 1946. — № 1. — С. 64—73.
19. *Коцюбинський М.* Лист до М. Горького (неопублікований) / М. Коцюбинський // Радянський Львів. — 1947. — № 1. — С. 43.
20. *Крип'якевич І.* Перші зв'язки Західної України з Росією / І. Крип'якевич // Радянський Львів. — 1946. — № 2—3. — С. 68—71.
21. *Крип'якевич І.* Старий Львів / І. Крип'якевич // Радянський Львів. — 1945. — № 5—6. — С. 56—60.
22. *Лесин В.* Іван Франко — вихователь молодих письменників / В. Лесин // Радянський Львів. — 1948. — № 11. — С. 72—76.
23. *Лесин В.* Лесь Мартович / В. Лесин // Радянський Львів. — 1948. — № 5. — С. 63—73.
24. *Лесин В.* Спадщина Шевченка і українська радянська поезія / В. Лесин // Радянський Львів. — 1949. — № 3. — С. 60—67.
25. *Листи Василя Стефаника* // Радянський Львів. — 1946. — № 5—6. — С. 57—65.
26. *Лук'янович Д.* Мандрівка Івана Франка по львівських квартирах / Д. Лук'янович // Радянський Львів. — 1945. — № 4. — С. 54—58.
27. *Масютко М.* Сила Стефаникової новели / М. Масютко // Радянський Львів. — 1950. — № 12. — С. 53—59.
28. *Мороз О. І.* Франко — збирач життєвої мудрості / О. Мороз // Радянський Львів. — 1946. — № 4. — С. 57—60.
29. *Науменко Ф. Г.* Паперна "Іван Франко про народну освіту" / Ф. Науменко // Радянський Львів. — 1947. — № 1. — С. 74—75.
30. *Пархоменко М.* Горький і Франко / М. Пархоменко // Радянський Львів. — 1946. — № 5—6. — С. 49—56.
31. *Пархоменко М.* Іван Франко на сторінках російської преси / М. Пархоменко // Радянський Львів. — 1948. — № 12. — С. 50—59.
32. *Пархоменко М.* Іван Франко російською мовою / М. Пархоменко // Радянський Львів. — 1948. — № 2. — С. 59—63.
33. *Пархоменко М.* Новий твір про Данила Галицького / М. Пархоменко // Радянський Львів. — 1947. — № 4. — С. 74—75.
34. *Передирій В.* Журнал "Радянський Львів" (1945—1951 рр.): історія видання, проблемно-тематичні напрями змісту / В. Передирій // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. — 2010. — Вип. 2. — С. 84—101.
35. *Радянський Львів.* — 1946. — № 8—9. — 80 с.
36. *Романченко І.* Горький і Коцюбинський / І. Романченко // Радянський Львів. — 1947. — № 1. — С. 42.
37. *Романченко І.* Іван Франко і баденівські вибори / І. Романченко // Радянський Львів. — 1946. — № 1. — С. 56—60.
38. *Романченко І.* Марко Черемшина / І. Романченко // Радянський Львів. — 1947. — № 4. — С. 64—66.
39. *Рудницький М.* Зустрічі з Василем Стефаником / М. Рудницький // Радянський Львів. — 1946. — № 11—12. — С. 61—65.
40. *Рудницький М.* Леся Українка / М. Рудницький // Радянський Львів. — 1946. — № 2—3. — С. 57—60.
41. *Творчий шлях Стефаника* / М. Рудницький // Радянський Львів. — 1946. — № 5—6. — С. 43—48.
42. *Свіжинський П.* Нові документи про громадсько-політичну діяльність Івана Франка / П. Свіжинський, Ф. Політкін // Радянський Львів. — 1950. — № 5. — С. 55—57.
43. *Сосюра В.* Іванові Франкові / В. Сосюра // Радянський Львів. — 1950. — № 5. — С. 3.
44. *Співець селянської неволі* (до 10-річчя з дня смерті В. Стефаника) // Радянський Львів. — 1946. — № 11—12. — С. 59—60.
45. *Степанів О.* Архітектурне обличчя Львова / О. Степанів // Радянський Львів. — 1945. — № 4. — С. 59—61.
46. *Стефанік С.* Василь Стефанік і російська література / С. Стефанік // Радянський Львів. — 1948. — № 7. — С. 62—65.
47. *Тарновський М.* Бажання здійснилось. Слово Сталіна. На прощання / М. Тарновський // Радянський Львів. — 1946. — № 10. — С. 23—25.
48. *Українка Л.* Із недрукованих поезій / Л. Українка // Радянський Львів. — 1946. — № 2—3. — С. 60.
49. *Українка Л.* Якутська поема / Л. Українка // Радянський Львів. — 1945. — № 5—6. — С. 31—32.
50. *Франко І.* Львівські заворушення / І. Франко // Радянський Львів. — 1947. — № 8. — С. 50—52.
51. *Франко І.* Снігова казка (уривки з неопублікованої поеми) / І. Франко // Радянський Львів. — 1947. — № 5. — С. 53—55.
52. *Цинковський І.* Василь Стефанік / І. Цинковський // Радянський Львів. — 1946. — № 1. — С. 36—37.
53. *Ярославець Я.* Музика на слова Івана Франка / Я. Ярославець // Радянський Львів. — 1947. — № 5. — С. 72—73.
54. *Ярославець Я.* Пісня про Довбуша / Я. Ярославець // Радянський Львів. — 1945. — № 5—6. — С. 63.

Larysa Doiar

Journal "Soviet Lviv" (1945—1951): the role of regional periodicals of the Ukrainian SSR in the development of Ukrainian studies

The presented article continues a number of author's researches devoted to the history of domestic periodicals. The prepared publication raises the issue of periodicals published in the Ukrainian Soviet Socialist Republic in the first years after the end of the Second World War. The subject of the study was the regional socio-political and literary-artistic magazine "Soviet Lviv", which was published for six years — from 1945 to 1951. The magazine of the Lviv branch of the Union of Soviet Writers of Ukraine became a worthy continuation of the pre-war editions of the western Ukrainian region, namely: the Galician magazine "Literature and Art" (edited by Oleksa Desnyak) and the almanac "Soviet Bukovyna" (edited by O. Kobylanska). The publication of "Soviet Lviv" coincided with the appearance of the magazine "Soviet Transcarpathia". In general, these publications played an important ideological role — the latter were an effective mechanism for the Sovietization of the western Ukrainian lands annexed to the USSR. According to their functional purpose, magazines became a powerful tool of communist propaganda and agitation. So, it is not surprising that the editorial board of the magazine "Soviet Lviv" included not only the leaders of the local party authorities (in particular, the secretary of the Lviv regional committee of the CP(b)U for propaganda and agitation I. Mazepa), but also representatives of the highest circles of ideologically motivated Ukrainian writers (somehow, one of the co-authors of the National Anthem of the USSR "Long live Ukraine, beautiful and strong" M. Bazhan). At the same time, against the background of propaganda,

the magazine quite persistently promoted publications of Ukrainian studies, including scientific ones, which was certainly facilitated by the presence in the editorial board of the famous Ukrainian Soviet literary critic, Academician of the USSR M. Vozniak. Based on the content analysis, the author came to the conclusion that the magazine "Soviet Lviv" was one of the centers of republican French studies and a platform for the popularization of the best examples of Ukrainian literary classics.

Keywords: journal; "Soviet Lviv"; almanac; copy; editorial board; Ukrainian studies content

References

1. Ayzenshtok I. (1948). Rosiys'ka Akademiya Nauk ta Ivan Franko. *Radyans'kyy L'viv*, 2, pp. 72—74.
2. Balenko O. (1946). Knyzhka pro I. Franka (analiz knyhy M. Voznyaka "Tytan pratsi"). *Radyans'kyy L'viv*, 11—12, pp. 74—75.
3. Buzynnyk O. (1950). Muzey spivtsya hutsul's'koho sela. *Radyans'kyy L'viv*, 10, pp. 63—66.
4. Bulatov H. (1948). Ostanni roky Marka Vovchok. *Radyans'kyy L'viv*, 6, pp. 73—74.
5. Vil'de I. (1945). Ridne misto. *Radyans'kyy L'viv*, 2—3, pp. 6—7.
6. Vintsenz S. (1946). Na vysokiy polonyni (pereklad z pol's'koyi P. Kozlanyuka). *Radyans'kyy L'viv*, 1, pp. 42—55; 2—3, pp. 36—47; 4, pp. 32—47; 5—6, pp. 26—41; 7, pp. 38—47.
7. Voznyak M. (1945). Do istoriyi tekstu "Ukradene shchastya" Franka. *Radyans'kyy L'viv*, 2—3, pp. 46—57.
8. Heneralisymusu Radyans'koho Soyuzu tovaryshevi Stalinu. Lyst robitnykiv, selyan ta intelihentsiyi L'vivs'koyi oblasti. (1945). *Radyans'kyy L'viv*, 1, pp. 3—8.
9. Horyachkin O. (1947). Novi dokumenty pro O. Kobylyans'ku. *Radyans'kyy L'viv*, 12, pp. 66—68.
10. Horyachkin O. (1950). Tsikavi dokumenty pro Yu. Fed'kovycha. *Radyans'kyy L'viv*, 2, pp. 71—72.
11. Hrinkevych I. (1947). Stefanyk rosiys'koyu movoyu. *Radyans'kyy L'viv*, 5, pp. 70—71.
12. Dey O. (1947). Novi kolomyky. *Radyans'kyy L'viv*, 7, pp. 71—76.
13. Dey O. (1947). Ulyubleni pisni Ivana Franka. *Radyans'kyy L'viv*, 12, pp. 69—71.
14. Derkach M. (1945). Nedrukovana poema Lesi Ukrayinky z zhyttya yakutiv. *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, p. 30.
15. Dovbushivs'ki kolomyky. (1945). *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, pp. 64.
16. Euli S. (1947). Ivan Franko. *Radyans'kyy L'viv*, 8, p. 53.
17. Kyyashko I. (1950). Do pytannya pro revolyutsiyno-demokratychni tradytsiyi Ivana Franka. *Radyans'kyy L'viv*, 8, pp. 70—74.
18. Kolesa F. (1946). Narodno-pisenni melodiyyi ukrayins'koho Zakarpattya. *Radyans'kyy L'viv*, 1, pp. 64—73.
19. Kotsyubyns'kyy M. (1947). Lyst do M. Hor'koho (neopublikovanyy). *Radyans'kyy L'viv*, 1, p. 43.
20. Kryp'yakevych I. (1946). Pershi zv'yazky Zakhidnoyi Ukrayiny z Rosiyeyu. *Radyans'kyy L'viv*, 2—3, pp. 68—71.
21. Kryp'yakevych I. (1945). Staryy L'viv. I. Kryp'yakevych. *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, pp. 56—60.
22. Lesyn V. (19438). Ivan Franko — vykhovatel' molodykh pys'mennykiv. *Radyans'kyy L'viv*, 11, pp. 72—76.
23. Lesyn V. (1948). Les' Martovych. *Radyans'kyy L'viv*, 5, pp. 63—73.
24. Lesyn V. (1949). Spadshchyna Shevchenka i ukrayins'ka radyans'ka poeziya. *Radyans'kyy L'viv*, 3, pp. 60—67.
25. Lysty Vasylya Stefanyka. (1946). *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, pp. 57—65.
26. Lukiyanyovych D. (1945). Mandrivka Ivana Franka po l'vivs'kykh kvartyrakh. *Radyans'kyy L'viv*, 4, pp. 54—58.
27. Masyutko M. (1950). Syls Stefanykovoyi novely. *Radyans'kyy L'viv*, 12, pp. 53—59.
28. Moroz O. I. (1946). Franko — zbyrach zhyttyevoyi mudrosti. *Radyans'kyy L'viv*, 4, pp. 57—60.
29. Naumenko F. (1947). H. Paperna "Ivan Franko pro narodnu osvitu". *Radyans'kyy L'viv*, 1, pp. 74—75.
30. Parkhomenko M. (1946). Hor'kyy i Franko. *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, pp. 49—56.
31. Parkhomenko M. (1948). Ivan Franko na storinkakh rosiys'koyi presy. *Radyans'kyy L'viv*, 12, pp. 50—59.
32. Parkhomenko M. (1948). Ivan Franko rosiys'koyu movoyu. *Radyans'kyy L'viv*, 2, pp. 59—63.
33. Parkhomenko M. (1947). Novyy tvir pro Danyla Halyts'koho. *Radyans'kyy L'viv*, 4, pp. 74—75.
34. Peredyriy V. (2010). Zhurnal "Radyans'kyy L'viv" (1945—1951 rr.): istoriya vydannya, problemno-tematychni napryamy zmistu. *Zbirnyk prats' Naukovo-doslidnoho tsentru periodyky*, 2, pp. 84—101.
35. *Radyans'kyy L'viv*. (1946), 8—9.
36. Romanchenko I. (1947). Hor'kyy i Kotsyubyns'kyy. *Radyans'kyy L'viv*, 1, p. 42.
37. Romanchenko I. (1946). Ivan Franko i badenivs'ki vybory. *Radyans'kyy L'viv*, 1, pp. 56—60.
38. Romanchenko I. (1947). Marko Cheremshyna. *Radyans'kyy L'viv*, 4, pp. 64—66.
39. Rudnyts'kyy M. (1946). Zustrichi z Vasylem Stefanykom. *Radyans'kyy L'viv*, 11—12, pp. 61—65.
40. Rudnyts'kyy M. (1946). Lesya Ukrayinka. *Radyans'kyy L'viv*, 2—3, pp. 57—60.
41. Rudnyts'kyy M. (1946). Tvorchyy shlyakh Stefanyka. *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, pp. 43—48.
42. Svizhyns'kyy P. and Politkin F. (1950). Novi dokumenty pro hromads'ko-politychnu diyal'nist' Ivana Franka. *Radyans'kyy L'viv*, 5, pp. 55—57.
43. Sosyura V. (1950). Ivanovi Frankovi. *Radyans'kyy L'viv*, 5, p. 3.
44. Spivets' selyans'koyi nedoli (do 10-richchya z dnya smerti V. Stefanyka). (1946). *Radyans'kyy L'viv*, 11—12, pp. 59—60.
45. Stepaniv O. (1945). Arkhitekturne oblychchya L'vova. *Radyans'kyy L'viv*, 4, pp. 59—61.
46. Stefanyk S. (1948). Vasyly Stefanyk i rosiys'ka literatura. *Radyans'kyy L'viv*, 7, pp. 62—65.
47. Tarnovs'kyy M. (1946). Bazhannya zdiysnylos'. Slovo Stalina. Na proshchannya. *Radyans'kyy L'viv*, 10, pp. 23—25.
48. Ukrayinka L. (1946). Iz nedrukovanykh poeziy. *Radyans'kyy L'viv*, № 2—3, p. 60.
49. Ukrayinka L. (1945). Yakut-s'ka poema. *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, pp. 31—32.
50. Franko I. (1947). L'vivs'ki zavorushennya. *Radyans'kyy L'viv*, 8, pp. 50—52.
51. Franko I. (1947). Snihova kazka (uryvky z neopublikovanoi poemy). *Radyans'kyy L'viv*, 5, pp. 53—55.
52. Tsynkovs'kyy I. (1946). Vasyly Stefanyk. *Radyans'kyy L'viv*, 1, pp. 36—37.
53. Yaroslavenko Ya. (1947). Muzyka na slova Ivana Franka. *Radyans'kyy L'viv*, 5, pp. 72—73.
54. Yaroslavenko Ya. (1945). Pisnya pro Dovbusha. *Radyans'kyy L'viv*, 5—6, p. 63.

Надійшла до редакції 18 травня 2021 року